

De vaste commissie voor Financiën heeft op 29 november 2022 enkele vragen en opmerkingen aan de Minister van Financiën voorgelegd over haar op 20 oktober 2022 toegezonden brief inzake Werkprogramma 2023 inspectie belastingen, toeslagen, douane (Kamerstuk 31 066, nr. 1125).

De voorzitter van de commissie,
Tielen

De adjunct-griffier van de commissie,
Kling

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het werkprogramma. Zij onderstrepen het belang van de inspectie en hebben nog twee vragen. Kan de inspectie toezien op de kwaliteit van dienstverlening binnen de domeinen, aangezien deze nu kampen met grote personeelstekorten en IT-gebreken? Kan de inspectie toezien op het aantal en de kwaliteit van boekenonderzoeken en acties rondom fraudebestrijding?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van het werkprogramma van de inspectie belastingen, toeslagen en douane (IBTD). De leden van de D66-fractie beseffen dat de IBTD als nieuwe organisatie haar vaste rol nog aan het zoeken is. Deze leden waarderen de open en transparante communicatiestijl die de inspectie hanteert in deze zoektocht. Kan de inspectie nader toelichten hoe zij wil opereren zonder een rapportenfabriek te zijn? Welke afweging ligt daar tussen doeltreffend opereren in de luwte, achter de schermen, en de informatiepositie van de Kamer en de bredere gemeenschap? De leden van de D66-fractie lezen dat de inspectie werkt aan haar zichtbaarheid en bereikbaarheid. Wat kan de inspectie nu al aangeven over het vergaren van informatie vanuit gesprekken met de beleidsmakers en -uitvoerders tegenover ervaringen van gebruikers? Deze leden beseffen hoe ingewikkeld maar belangrijk het is om het perspectief van de buiten de beleidswereld goed te vangen en zijn benieuwd naar hoe de inspectie hiermee omgaat.

De leden van de D66-fractie vragen de inspectie om nader in te gaan op het verschil tussen de drie genoemde elementen van herstel (financieel, praktisch en emotioneel). Zou de inspectie kort aan kunnen geven hoe dit volgens haar herkenbaar is in de hersteloperaties kinderopvangtoeslag, Fraudesignaliseringsvoorziening (FSV) en box 3?

De leden van de D66-fractie vragen de inspectie toe te lichten hoe zij haar capaciteit verdeelt over de drie domeinen: belastingen, toeslagen en douane. Deze leden doelen vooral op de al dan niet ontoereikende grondslag voor cameratoezicht bij de douane.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van het werkprogramma van de inspectie belastingen, toeslagen en douane (hierna: IBTD). De leden van de PVV-fractie hebben enkele vragen en/of opmerkingen.

De IBTD toetst of de burger wordt beschermd tegen machtsmisbruik van de overheid. De leden van de PVV-fractie verzoeken de IBTD om aan te geven of zij het afgelopen jaar heeft moeten ingrijpen omdat er sprake was van machtsmisbruik. Zo ja, op welke dossiers en hoe is de IBTD te werk gegaan?

Kan de IBTD aan de leden van de PVV-fractie aangeven op welke lopende dossiers zij machtsmisbruik door de overheid vermoedt? Kan de IBTD hierbij tevens aangeven waarom zij dit vermoeden heeft en welke stappen de IBTD heeft genomen om vermeend machtsmisbruik tegen te gaan?

Kan de IBTD voor de leden van de PVV-fractie nader uiteenzetten hoe zij, in meer algemene zin, ingrijpt bij een vermoeden van machtsmisbruik? Welke traject (van begin tot eind) doorloopt de IBTD bij een vermoeden van machtsmisbruik?

Kan de IBTD aan de leden van de PVV-fractie aangeven welke gevolgen er verbonden zijn aan ingrijpen door de IBTD (bij een vermoeden van machtsmisbruik) voor betrokken bewindspersonen dan wel ambtenaren? Kan de IBTD aan de leden van de PVV-fractie aangeven of zij tevens bevoegd is om in te grijpen bij een vermoeden van (fiscaal) machtsmisbruik door de Europese Unie? Kan de IBTD voorbeelden geven in welke gevallen zij al dan niet bevoegd is tot ingrijpen? Hoe kijkt de IBTD aan tegen de mogelijkheid van de Minister van Financiën om goedkeuring aan het werkprogramma te onthouden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het werkprogramma van de IBTD. Zij vinden het een ambitieus programma. Zij zien vele waardevolle aandachtsgebieden waar de inspectie zich op gaat richten en zijn zeer benieuwd naar de uitkomsten. Zij hopen dat de inspectie een breed gekend en gedragen orgaan wordt binnen de Belastingdienst en bij burgers en bedrijven, waar mensen signalen aan durven doorgeven en waar de veiligheid heerst dat daar serieus mee wordt omgegaan, zonder individuele negatieve gevolgen. Hoe wil de inspectie hiermee omgaan en deze veiligheid creëren?

In het werkprogramma wordt beschreven dat de IBTD als nieuwe inspectie nog moet ontdekken met welke toezichtsactiviteiten zij het meest effect kan hebben. De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of zij hierbij ook input en ervaringen van andere inspecties verzamelt. Zij vinden het interessant dat de inspectie wil experimenteren met nieuwe toezichtsactiviteiten, zoals het meelopen in de praktijk, maar ook het inroepen van de hulp van denktanks. Deze leden denken dat in het laatste toegevoegde waarde zit, omdat in de praktijk veel kennis aanwezig is op specifieke thema's.

De leden van de CDA-fractie merken op dat de IBTD is opgericht naar aanleiding van de misstanden in de toeslagenaffaire en de risicoselectie modellen van de Belastingdienst, en waarin burgers en bedrijven zich in een ongelijke machtsverhouding tegenover de Belastingdienst bevonden. De inspectie is mede bedoeld om het perspectief van de burger en bedrijven beter te borgen. Hoe ziet de inspectie dit voor zich en hoe zal het werkprogramma 2023 daaraan bijdragen? Hoe verbetert het toezicht de praktische rechtsbescherming van burgers en bedrijven? Welke rol ziet de inspectie daarvoor voor zichzelf weggelegd? Focust de inspectie op systeemgericht toezicht, of ook op een bredere bijdrage aan handelingsperspectief van burgers en bedrijven?

Een belangrijk thema voor de leden van de CDA-fractie is de laagdrempelige fiscale rechtshulp, die ook in het coalitieakkoord is opgenomen. Hoe neemt de inspectie ook de voortgang hierop mee in haar werkprogramma en draagt de inspectie bij aan het opzetten van deze laagdrempelige fiscale rechtshulp? Bijvoorbeeld door advisering over waar en op welke manier deze het effectiefst is? Kan de inspectie er met name op toezien dat de opzet zodanig is dat die burgers en bedrijven ondersteunt waar de knelpunten het grootst zijn en conflicten met de dienst het vaakst voorkomen, vanuit haar perspectief van binnen in de organisatie en hierover ook rapporteren aan de Kamer en het Ministerie van Financiën? De leden van de CDA-fractie vinden de kernthema's waar de inspectie zich op wil richten mooi en zijn het eens met de toekomstgerichte blik om problemen in de toekomst te voorkomen. Zij zijn ook erg benieuwd naar de uitkomsten op het gebied van niet-gebruik en terugvordering van voorzieningen. Zoals reeds aangegeven vinden zij het programma en alle verschillende activiteiten waar de inspectie zich op wil gaan richten erg ambitieus. Zij zien dat er op dit moment 23 fte's zijn en vragen hoe de inspectie deze fte's over haar verschillende activiteiten wil gaan verdelen. Ook lezen zij dat met vooruitziende blik al wordt ingeschat dat er te weinig

fte's zijn. Hoeveel fte's, en budget, denkt de inspectie aanvullend nodig te hebben om haar activiteiten uit te voeren?

De leden van de CDA-fractie zijn ook blij te lezen dat de inspectie met haar systeemgericht toezicht wil bereiken dat wet- en regelgeving beter uitvoerbaar wordt. En dat het van groot belang is dat de vereenvoudiging van wet- en regelgeving niet alleen op de agenda staat, maar ook daadwerkelijk wordt aangepast. Hoe wil de inspectie hierop gaan sturen en welke taken en bevoegdheden hebben zij daartoe? Zijn zij voornemens te signaleren en agenderen waar complexiteiten moeten worden opgelost, of waar die niet worden opgelost, of anderszins?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de inspectie wil rapporteren over het systeemgericht toezicht, en of dat naast vaste momenten ook tussentijdse rapportage van resultaten of van belangrijke actuele signalen kan zijn. Ook zijn deze leden benieuwd hoe de evaluatiecyclus om de effecten van het werk van de inspectie te volgen, zoals genoemd in het werkprogramma van 2022, wordt opgezet.

De leden van de CDA-fractie zijn verder benieuwd naar de verhouding tussen het werkprogramma 2022 en het werkprogramma 2023. Worden de vijf onderzoeksonderwerpen en drie toezichtsactiviteiten verder voortgezet, of zijn die herijkt in het programma van 2023?

II Reactie van de Minister van Financiën